



## The Implications of the European Union's CSRD and ESRS Regulations on Companies Operating in Türkiye

Article Submission Date: 06.08.2025  
Accepted: 01.09.2025

Prof. Dr. Sevgi Putzke<sup>a</sup>

### Abstract

The Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), adopted by the European Union in 2022, along with the European Sustainability Reporting Standards (ESRS) developed under this directive, affects not only EU-based companies but also firms from third countries that maintain commercial and operational ties with the EU. Although Türkiye is not a member of the European Union, its strong economic and trade relations with the EU suggest a significant potential for indirect exposure to these regulations. This study examines the scope of the CSRD and ESRS, their implementation schedule, and the potential implications for non-EU companies, with a particular focus on Türkiye. Companies operating in Türkiye that are likely to be affected are categorized based on the nature of their business activities. The findings indicate that firms in Türkiye with EU-based subsidiaries, those exceeding the EU revenue threshold, or those integrated into the supply chains of EU companies are expected to face increasing compliance obligations between 2025 and 2028. Accordingly, the study emphasizes the need to enhance corporate preparedness, establish targeted support mechanisms for SMEs, and strengthen the guiding role of regulatory authorities. This paper offers a strategic assessment of Türkiye's alignment with EU sustainability regulations and provides a guiding framework for policymakers and the private sector.

**Keywords:** *EU Sustainability Reporting Regulations, CSRD, ESRS.*

---

<sup>a</sup> İstanbul Kent University, [sevgi.putzke@kent.edu.tr](mailto:sevgi.putzke@kent.edu.tr), ORCID:  
<https://orcid.org/0000-0001-5145-0747>

## **Avrupa Birliği'nin CSRD ve ESRS Düzenlemelerinin Türkiye'de Faaliyet Gösteren Şirketlere Yansımaları**

### **Özet**

Avrupa Birliği'nin 2022 yılında kabul ettiği Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) ve bu direktif çerçevesinde geliştirilen Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartları (ESRS), yalnızca AB merkezli şirketleri değil, aynı zamanda AB ile ticari ve operasyonel ilişkisi bulunan üçüncü ülke şirketlerini de etkilemektedir. Türkiye, AB üyesi olmamakla birlikte, Avrupa Birliği ile sahip olduğu güçlü ekonomik ve ticari ilişkileri nedeniyle bu düzenlemelerden dolayı olarak etkilenme potansiyeline sahiptir. Bu çalışmada, CSRD ve ESRS'nin kapsamı, yürürlüğe giriş takvimi ve üçüncü ülke şirketleri üzerindeki olası etkileri incelenmekte; Türkiye'de faaliyet gösteren ve bu düzenlemelerden öncelikli olarak etkilenebilecek olan şirketler, faaliyet türlerine göre kategorize edilmektedir. Bulgular, Türkiye'de AB içinde bağlı ortaklığı olan, AB ciro eşliğini geçen veya AB'li şirketlerin tedarik zincirinde yer alan şirketlerin 2025-2028 dönemi itibarıyla ESRS'ye uyum konusunda artan yükümlülüklerle karşı karşıya kalacaklarını göstermektedir. Buna bağlı olarak, kurumsal hazırlıklılık düzeylerinin artırılması ve bu kapsamda, KOBİ'lere özel destek mekanizmalarının geliştirilmesi ve düzenleyici kurumların yönlendirici rol oynaması gerekliliği vurgulanmaktadır. Bu çalışma ile Türkiye'nin AB sürdürülebilirlik düzenlemelerine uyum sürecine ilişkin stratejik bir değerlendirme ortaya konulmakta, politika yapıcılar ve özel sektör için yol gösterici bir çerçeve sunulmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** *AB Sürdürülebilirlik Raporlaması Mevzuatı, CSRD, ESRS.*

## 1. Giriş

Sürdürülebilirlik, yalnızca çevresel kaygılara yönelik bir duyarlılık olmaktan çıkarak, işletmeler için yasal, stratejik ve rekabetçi bir zorunluluk haline gelmiştir. Özellikle Avrupa Birliği, bu dönüşümde öncü bir rol üstlenerek şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını sistematik biçimde raporlamalarını zorunlu kılan düzenlemeleri yürürlüğe koymaktadır. 2022 yılında kabul edilen Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (Corporate Sustainability Reporting Directive - CSRD) (EU, 2022) ve bu kapsamda geliştirilen Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartları (ESRS) (EU, 2023), yalnızca AB merkezli şirketleri değil, aynı zamanda AB ile ekonomik bağları olan üçüncü ülke şirketlerini de etkilemektedir.

Türkiye, AB üyesi olmamakla birlikte, dış ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleriyle gerçekleştirmekte ve pek çok Türk şirketi AB pazarında faaliyet göstermektedir. Bu yapısal entegrasyon nedeniyle, Türk şirketleri yeni raporlama yükümlülüklerine doğrudan veya dolaylı yoldan tabi olmaya başlamışlardır. Özellikle AB’de bağlı ortaklığı bulunan, AB içinde 150 milyon avronun üzerinde ciro yapan veya AB merkezli şirketlerin tedarik zincirinde yer alan Türk şirketleri için 2025-2028 yılları arasında artan oranda sürdürülebilirlik raporlaması zorunluluğu ortaya çıkacaktır.

Bu çalışmada, CSRD ve ESRS düzenlemelerinin Türkiye’de faaliyet gösteren şirketler üzerindeki etkileri incelenmekte; ilk aşamada hangi tür şirketlerin bu düzenlemelerden etkileneceği, faaliyet alanları ve yapısal özellikleri dikkate alınarak kategorize edilmektedir. Ayrıca Türk şirketlerinin mevcut hazırlıklılık düzeyleri, karşı karşıya kalabilecekleri yapısal zorluklar ve olası uyum stratejileri değerlendirilmekte; kamu ve özel sektör için politika önerileri sunulmaktadır. Çalışma, ampirik veri toplamaya dayalı olmamakla birlikte, mevzuat metinleri ve diğer ikincil kaynaklar üzerinden yapılan kavramsal ve politika temelli bir analiz sunmaktadır.

## 2. AB Düzenlemelerinin Kapsamı: CSRD ve ESRS

Avrupa Birliği, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak ve şirketlerin çevresel, sosyal ve yönetsel (ESG) performanslarını daha şeffaf hale getirmek amacıyla 2022 yılında Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi'ni kabul etmiştir. Bu düzenleme, daha önce yürürlükte olan Finansal Olmayan Raporlama Direktifi'nin (NFRD) kapsamını önemli ölçüde genişletmekte (EU, 2014); yalnızca büyük şirketleri değil, çok daha geniş bir şirket grubunu ve üçüncü ülke menşeli şirketleri de kapsama dahil etmektedir.

CSRD kapsamında şirketler, sürdürülebilirlik stratejilerini, risk ve fırsatlarını, değer zinciri boyunca çevresel ve sosyal etkilerini raporlamakla yükümlü hale gelmişlerdir (EU, 2022). Bu raporlamanın içeriği ve teknik ayrıntıları ise Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartları tarafından belirlenmektedir. ESRS, çifte önemlilik (double materiality) ilkesini esas alarak, hem şirketlerin çevreye ve topluma etkisini hem de çevresel ve sosyal gelişmelerin şirketlerin finansal performansına etkilerini birlikte değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır (EU, 2023). Bu yönüyle ESRS, diğer uluslararası standartlardan daha kapsamlı ve bağlayıcı bir yapı sunmaktadır.

CSRD'nin yürürlük takvimi aşağıdaki şekilde kademeli olarak ilerlemektedir (EU, 2022):

- 2024 mali yılı (raporlama 2025): NFRD kapsamındaki şirketler (AB içindeki büyük ölçekli halka açık şirketler, 500'den fazla çalışanı olan şirketler)
- 2025 mali yılı (raporlama 2026): Diğer büyük AB şirketleri (250'den fazla çalışanı olan, yıllık 50 milyon avro net ciroya veya 25 milyon avro bilanço toplamına sahip (üç kriterden ikisini karşılayan) büyük şirketler)
- 2026 mali yılı (raporlama 2027): AB merkezli borsaya kote KOBİ'ler (bazı muafiyetlerle)

- 2028 mali yılı (raporlama 2029): AB içinde 150 milyon avro ve üzeri net cirosu olan üçüncü ülke merkezli şirketler (AB’de belirli eşiklerin üzerinde en az bir şubesi veya bağlı ortaklığı varsa)

Bu takvim doğrultusunda, Türkiye merkezli olup AB’de faaliyet gösteren veya AB ciro eşiğini aşan şirketler, 2028’den itibaren ESRS’ye uygun sürdürülebilirlik raporlaması yapmak zorunda kalacaklardır. Bunun dışında, AB içinde raporlama yükümlülüğü olan şirketlerin, değer zincirlerinde yer alan Türk tedarikçilerden sürdürülebilirlik verisi talep etmeleri de beklenmektedir. Böylece Türkiye’deki pek çok şirketin, hukuken doğrudan kapsamda olmasalar da, raporlama zincirine dolaylı olarak dahil edilmeleri ve raporlama yükümlülüğü ile karşı karşıya kalmaları beklenmektedir.

Dolayısıyla bu düzenlemelerin, yalnızca Avrupa pazarıyla doğrudan bağlantısı olan büyük şirketleri değil, küçük ve orta ölçekli ihracatçıları, taşeron üreticileri ve hizmet sağlayıcıları da içeren geniş bir etki alanı yaratacağı öngörülmektedir. Bu durum, Türk şirketleri için bir taraftan ciddi bir uyum baskısı, diğer taraftan ise erken hareket eden firmalar açısından stratejik bir rekabet avantajı potansiyeli taşımaktadır.

### **3. Türkiye Merkezli Şirketler Açısından CSRD Kapsamına Giriş Süreci**

Avrupa Birliği’nin CSRD ve ESRS düzenlemeleri, üçüncü ülkelerde yerleşik şirketler açısından doğrudan bağlayıcılık taşımamakla birlikte, AB ile ekonomik, ticari ve operasyonel düzeyde güçlü ilişkiler içinde olan ülkeler için fiilen bağlayıcı sonuçlar doğurmaktadır. Türkiye, AB ile olan dış ticaret hacmi, yatırım ortaklıkları ve değer zinciri bağı üzerinden bu düzenlemelerden etkilenme potansiyeli en yüksek ülkelerden biridir. CSRD’nin yürürlük takvimi doğrultusunda, Türkiye’de faaliyet gösteren şirketler, farklı yıllarda ve farklı mekanizmalar yoluyla kapsam içine gireceklerdir. Aşağıda, etkilenme düzeylerine göre dört ana şirket

grubu tanımlanmakta ve ilgili düzenleme takvimi ile ilişkilendirilmektedir (Tablo 1).

### **3.1. NFRD kapsamındaki büyük AB şirketleri ve Türkiye'deki dolaylı etkiler**

CSRD'nin ilk uygulama aşamasında, daha önce NFRD kapsamına giren büyük ölçekli halka açık AB şirketleri yer almaktadır. 500'den fazla çalışanı bulunan bu şirketlerin, 2024 mali yılına ait verileri temel alarak 2025 yılında ESRS doğrultusunda sürdürülebilirlik raporu sunmaları zorunlu hale getirilmiştir (EU, 2022).

Söz konusu yükümlülük, yalnızca ilgili AB merkezli şirketlerin kendi faaliyet alanlarıyla sınırlı kalmayıp, tüm değer zincirlerini kapsayacak şekilde genişletilmiştir (EU, 2023). Bu yaklaşım doğrultusunda, şirketlerin sürdürülebilirlik performanslarını raporlarken yalnızca kendi operasyonlarına ilişkin değil, aynı zamanda tedarikçileri, taşeronları ve diğer iş ortakları gibi değer zinciri boyunca yer alan tüm paydaşlara ilişkin ESG verilerini de dikkate almaları beklenmektedir. Dolayısıyla, bu şirketlerin tedarik zincirinde yer alan paydaşlarından düzenli ve güvenilir sürdürülebilirlik verilerini temin etmeleri, yasal uyumluluk ve raporlama süreçlerinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Bu kapsamda, Türkiye'de faaliyet gösteren ve bu şirketlerin değer zincirinde yer alan üretici, taşeron veya hizmet sağlayıcı nitelikli işletmelerin, raporlama yükümlüsü olmasalar dahi dolaylı bir veri sağlama sorumluluğu ile karşı karşıya kalacakları öngörülmektedir. Özellikle sera gazı emisyonları, insan hakları uygulamaları ve çevresel etkiler gibi alanlarda bilgi talep edilmesi muhtemeldir.

Bu nedenle, her ne kadar doğrudan düzenleyici kapsamın dışında bulunsalar da, Türkiye'deki şirketlerin bu sürece kayıtsız kalmaları mümkün görünmemektedir. Gerek müşteri ve iş ortaklarından gelen veri talepleri, gerekse rekabet gücünün sürdürülebilirliği açısından, sürdürülebilirlik verilerinin sistematik olarak izlenmesi ve

raporlanabilir hâle getirilmesi, erken hazırlıklılık açısından kurumsal düzeyde stratejik bir önem arz etmektedir.

### **3.2. Diğer büyük AB şirketleri ve Türkiye'deki dolaylı etkiler**

CSRD'nin ikinci aşamasında, daha önce NFRD kapsamı dışında kalan ancak belirli büyüklük ölçütlerini sağlayan Avrupa Birliği merkezli şirketler sürdürülebilirlik raporlaması kapsamına dahil edilmiştir. Bu şirketlerin, 2025 mali yılına ilişkin veriler temel alınarak, 2026 yılında Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartları çerçevesinde raporlama yapmaları zorunlu hale getirilmiştir. Söz konusu şirketlerin büyük ölçekli olarak sınıflandırılabilmesi için Avrupa Birliği tarafından belirlenen üç kriterden en az ikisinin sağlanması gerekmektedir. Bu kriterler; 250'den fazla çalışanın istihdam edilmesi, yıllık net cironun 50 milyon avroyu aşması ve bilanço toplamının 25 milyon avronun üzerinde olması şeklinde tanımlanmaktadır (EU, 2022).

Bu yükümlülük, yalnızca bu şirketlerin kendi operasyonlarını değil, aynı zamanda değer zincirindeki aktörleri de kapsamaktadır. Türkiye'de üretim veya hizmet faaliyetinde bulunan ve bu şirketlerle ticari ilişkisi bulunan firmalar, doğrudan raporlama yükümlüsü olmamakla birlikte, sürdürülebilirlik verisi sunma zorunluluğu bakımından fiili bir baskı altına girmektedirler.

Bu çerçevede, özellikle sera gazı emisyonları, çevresel etkiler, iş gücü koşulları ve kurumsal yönetim uygulamalarına ilişkin göstergelere yönelik bilgi taleplerinin artması beklenmektedir. Bu bilgilerin, Türk şirketleri tarafından kurumsal bilgi sistemleri aracılığıyla izlenebilir, karşılaştırılabilir ve denetlenebilir biçimde sunulması, değer zinciri raporlamasının işleyişi açısından kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, sürdürülebilirlik alanında daha yapısal, düzenli ve standartlaştırılmış bir raporlama altyapısının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

### **3.3. AB’de borsaya kote küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) raporlama yükümlülükleri ve Türkiye bağlamındaki etkiler**

CSRD’nin üçüncü uygulama aşaması kapsamında, Avrupa Birliği içinde faaliyet gösteren ve belirli ölçütleri sağlayan küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) sürdürülebilirlik raporlaması yükümlülüğüne tabi tutulması öngörülmüştür. Mikro işletmeler kapsam dışında bırakılırken, halka açık statüdeki KOBİ’lerin 2026 mali yılına ilişkin veriler temel alınarak 2027 yılında ESRS doğrultusunda raporlama yapmaları zorunlu hale getirilmiştir (EU, 2022).

Bu kapsamda, AB sınırları içerisinde kurulu olan Türk sermayeli KOBİ’lerin, eğer halka açık nitelik taşıyorlarsa ve raporlama yükümlülüğünden geçici muafiyet talebinde bulunmamışlarsa, ESRS çerçevesinde rapor hazırlamaları gerekmektedir. Türkiye merkezli şirketlerin AB’de kurduğu iştirakler veya bağlı ortaklıklar, KOBİ niteliğine sahip olmaları durumunda bu kategoriye girmekte ve ilgili raporlama süreçlerine tabi olabilmektedirler.

Bu düzenleme, AB borsalarında işlem gören küçük ölçekli Türk sermayeli şirketlerin sayılarının sınırlı olması nedeniyle kısa vadede yaygın bir etki yaratmamakla birlikte, orta ve uzun vadede Avrupa finans piyasalarında kaynak arayışına girecek Türk KOBİ’leri açısından stratejik bir önem taşımaktadır. Bu bağlamda, gelecekte sermaye piyasalarına erişim hedefleyen firmalar açısından sürdürülebilirlik raporlamasına hazırlık süreci, rekabet avantajı açısından kritik bir unsur haline gelmektedir.

### **3.4. Yüksek ciro eşiğini aşan Türkiye merkezli şirketlerin doğrudan kapsama girişi**

CSRD’nin dördüncü uygulama aşaması kapsamında, Avrupa Birliği dışı ülkelerde merkezileşmiş ancak AB içinde belirli bir faaliyet düzeyine ulaşmış şirketlerin de doğrudan raporlama yükümlülüğü altına alınması öngörülmüştür. Buna göre, merkezi AB dışında bulunan ve Avrupa Birliği sınırları içinde bir mali yıl içerisinde en

az 150 milyon avro net ciro elde eden şirketler, 2028 mali yılına ait veriler temel alınarak 2029 yılında ESRS uyarınca sürdürülebilirlik raporu sunmakla yükümlü olacaktır (EU, 2023).

Bu yükümlülüğün geçerli olabilmesi için, ilgili şirketin AB’de en az bir bağlı ortaklığa veya şubeye sahip olmaları gerekmektedir. Bu şartların sağlanması halinde, söz konusu şirketin üçüncü ülke menşeli olmaları, raporlama zorunluluğunu ortadan kaldırmamakta; aksine, ilgili bağlı yapıların büyüklüğünden bağımsız olarak, ana merkezin doğrudan kapsama dahil edilmesini gerektirmektedir.

Türkiye merkezli olup AB pazarında güçlü bir ticari varlığa sahip büyük ölçekli şirketlerin bu kriterleri karşılamaları durumunda, sürdürülebilirlik raporlaması yükümlülüğü doğrudan kendilerine ait hale gelecektir. Bu bağlamda, yıllık satışlarının önemli bir bölümünü AB ülkelerinde gerçekleştiren ve bölgede şube, satış ofisi veya bağlı ortaklık düzeyinde varlık gösteren firmaların, ESRS kapsamında çok boyutlu, detaylı ve bağımsız denetime açık raporlar hazırlamaları gerekmektedir.

Uygulamanın doğası gereği, bu yükümlülüğe tabi şirketlerin yalnızca operasyonel süreçlerini değil, aynı zamanda kurumsal yönetim yapılarını, iç denetim sistemlerini ve sürdürülebilirlik stratejilerini bütüncül biçimde yeniden yapılandırmaları beklenmektedir (Putzke, 2025).

**Tablo 1. CSRD kapsamına giriş takvimi ve Türkiye merkezli şirketler açısından etkileri**

Şirket Grubu	İlk Raporlanacak Mali Yıl	Raporun Yayınlanma Yılı	Türkiye Bağlamında Etki
NFRD kapsamındaki büyük AB şirketleri (AB içindeki büyük ölçekli halka açık şirketler, 500'den fazla çalışanı olan şirketler)	2024	2025	Bu şirketler, değer zinciri kapsamındaki tüm aktörlerden sürdürülebilirlik verisi toplamakla yükümlüdürler. Türk tedarikçilerinden emisyon, insan hakları gibi konularda veri talep edilmesi zorunludur.
Diğer büyük AB şirketleri (250'den fazla çalışanı olan, yıllık 50 milyon avro net ciroya veya 25 milyon avro bilanço toplamına sahip olan (üç kriterden ikisini karşılayan) şirketler)	2025	2026	Bu şirketler, değer zincirinde yer alan tedarikçilerinden sürdürülebilirlik verisi toplamakla yükümlüdürler. Bu kapsamda, Türk firmalardan emisyon, insan hakları gibi konularda veri talep edilmesi gerekmektedir.
AB içinde borsaya kote KOBİ'ler (mikro işletmeler hariç)	2026	2027	AB içinde kurulu Türk KOBİ'leri, eğer halka açık statüsündelerse ve muafiyet talep etmemişlere, zorunlu raporlama kapsamına gireceklerdir.
AB'de 150 milyon avrodan fazla net ciro elde eden üçüncü ülke merkezli şirketler	2028	2029	Türk merkezli olup AB'de şube veya bağlı ortaklığı olan ve ciro eşliğini geçen şirketler, doğrudan CSRD kapsamındadırlar ve ESRS'ye göre rapor sunmakla yükümlü olacaklardır.

#### 4. Kurumsal Hazırlıklılık, Riskler ve Fırsatlar

Avrupa Birliği'nin sürdürülebilirlik raporlamasına ilişkin yeni düzenlemeleri, Türkiye merkezli şirketler için yalnızca bir mevzuat takibi meselesi değil; aynı zamanda kurumsal kapasite, yönetim, dijitalleşme ve rekabet stratejisi açısından çok boyutlu etkiler barındırmaktadır. Özellikle ESRS'nin getirdiği detaylı raporlama yükümlülükleri, şirketlerin kurumsal yapılarını gözden geçirmelerini ve sürdürülebilirlik performanslarını ölçülebilir hale getirmelerini gerektirmektedir. Bu bölümde, Türk şirketlerinin mevcut hazırlıklılık düzeyleri, karşılaşılabilecekleri temel riskler ve sürecin yaratabileceği fırsatlar üç başlık altında ele alınmaktadır.

#### 4.1. Şirketlerin hazırlıklılık düzeyleri

Türkiye’de büyük ölçekli ve ihracat odaklı bazı şirketler, 2000’li yılların başından itibaren çeşitli küresel raporlama çerçevelerine uyum sağlamaya başlamışlardır. Ancak bu çerçeveler, bağlayıcı olmayan ve genellikle gönüllü açıklamalara dayalı sistemlerdir. Oysa ESRS, belirli metriklere dayalı, bütüncül, denetlenebilir ve çifte önemlilik esaslı bir yapı sunmakta; ayrıca kapsayıcı sektör standardizasyonunu zorunlu hale getirmektedir.

Yapılan çeşitli çalışmalar, şirketlerin çoğunun şu alanlarda yetersiz kaldığını göstermektedir (EFRAG, 2024; EFRAG, 2025; TİM, 2023):

- Değer zinciri boyunca sürdürülebilirlik etkilerinin sistematik olarak izlenmemesi
- Sera gazı emisyonlarının kapsamlı olarak hesaplanmaması
- Sürdürülebilirlik stratejisinin kurumsal yönetim yapısına entegre edilmemesi
- ESG verilerinin bağımsız denetim süreçlerine uygun biçimde sunulması

Dolayısıyla birçok şirket için ESRS’ye uyum, yalnızca bir raporlama faaliyeti değil, tüm organizasyonun dönüşümünü gerektiren yapısal bir süreç niteliğindedir.

#### 4.2. Riskler

Türkiye’deki şirketlerin karşı karşıya kalabileceği başlıca risk alanları aşağıda özetlenmiştir:

**Pazar kaybı riski:** AB müşterileri, sürdürülebilirlik performansı şeffaf olmayan tedarikçileri tercih dışı bırakabilirler.

**Uyum maliyetleri:** Yeni raporlama süreçleri için danışmanlık, eğitim, yazılım ve denetim maliyetlerinde artış beklenmektedir.

**Veri eksikliği:** Özellikle KOBİ’ler, kurumsal ESG verilerini üretecek altyapıya sahip değildirler.

**İtibar riski:** Raporlamada şeffaflık sağlayamayan şirketler, yatırımcı ve müşteri nezdinde güven kaybı yaşayabilirler.

#### 4.3. Fırsatlar

Bu dönüşüm süreci bazı stratejik fırsatlar da yaratmaktadır:

**Rekabet avantajı:** Uyum sürecini erken tamamlayan şirketler, AB pazarında daha fazla tercih edilme olanağına sahip olabilirler.

**Sermaye erişimi:** Sürdürülebilirlik kriterlerini sağlayan şirketler, uluslararası finansmana ve yeşil yatırımlara daha kolay erişebilirler.

**Kurumsal gelişim:** ESRS uyum süreci, şirketlere yönetim yapılarını ve iç kontrol sistemlerini güçlendirme fırsatı sunmaktadır.

**İtibar artışı:** Şeffaf ve doğrulanabilir sürdürülebilirlik raporları, şirketlerin marka değerine katkı sağlama potansiyeline sahiptirler.

Sonuç olarak, ESRS sürecine uyum sağlayabilen şirketler, sadece yasal risklerden korunmakla kalmayıp, uluslararası ticarete konumlarını güçlendirecek yapısal avantajlar da elde edebilirler. Ancak bunun için geçici önlemler değil, stratejik bir kurumsal dönüşüm planına ihtiyaç duyulmaktadır.

#### 5. Politika Önerileri ve Yol Haritası

Avrupa Birliği'nin CSRD ve ESRS düzenlemeleri, yalnızca şirketlerin bireysel raporlama kapasiteleriyle uyum sağlayabilecekleri bir süreç değil; aynı zamanda ulusal ölçekte koordinasyon, destek ve yönlendirme gerektiren yapısal bir dönüşüm alanıdır. Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin bu düzenlemelere etkin uyum sağlayabilmeleri için kamu otoriteleri, meslek örgütleri ve özel sektör arasında çok boyutlu bir iş birliği modeli geliştirilmelidir. Bu bağlamda politika önerileri; düzenleyici kurumlar, meslek örgütleri ve şirketler olmak üzere üç düzeyde ele alınabilir:

### 5.1. Düzenleyici ve kamusal kurumlar için öneriler

**Ulusal Uyum Stratejisi oluşturulmalıdır.** Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve SPK öncülüğünde, CSRD/ESRS düzenlemelerine uyumu kolaylaştıracak bir yol haritası yayınlanmalıdır.

**KOBİ'ler için teknik rehberlik ve teşvikler sağlanmalıdır.** Özellikle ihracat yapan küçük ve orta ölçekli işletmelerin sürdürülebilirlik raporlamasına hazırlık süreci için hibe programları, dijital araç destekleri ve sadeleştirilmiş raporlama şablonları geliştirilmelidir.

**Sürdürülebilirlik veri altyapısı oluşturulmalıdır.** TÜİK, Kalkınma Ajansları ve ilgili kurumlar aracılığıyla firmalara sektör bazlı ESG veri referansları sağlanmalı; şirketler için emisyon hesaplama ve risk analiz araçları merkezi düzeyde erişilebilir hale getirilmelidir.

### 5.2. Meslek kuruluşları ve sektörel yapılar için öneriler

**TOBB, TİM ve sektörel ihracatçı birlikleri,** üyelerine yönelik sürdürülebilirlik raporlaması farkındalık programları başlatmalı; pilot uygulamalarla sektör içi iyi örnekler yaygınlaştırılmalıdır.

**Mali müşavirler, bağımsız denetçiler ve danışmanlar,** ESRS sistematığı konusunda eğitilmeli ve yetkilendirilmelidirler.

**Sektör bazlı uyum rehberleri** hazırlanarak, örneğin tekstil, otomotiv, kimya gibi yüksek ihracat yapan alanlarda sektörün riskleri ve fırsatları açıkça ortaya konmalıdır.

### 5.3. Şirketler için stratejik yol haritası

**Durum analizi yapılmalıdır.** Şirketler, CSRD kapsamına girip girmediklerini, AB ciro eşiklerini aşp aşmadıklarını ve değer zinciri içindeki konumlarını belirlemelidirler.

**İç kapasite artırılmalıdır.** Sürdürülebilirlik sorumlulukları şirketin yönetim yapısına entegre edilmeli, ESG verileri düzenli biçimde izlenmeli ve belgelenmeye hazır hale getirilmelidir.

**Dış kaynaklarla iş birliği sağlanmalıdır.** Sürdürülebilirlik danışmanlıkları, dijital raporlama çözümleri ve denetim firmalarıyla erken aşamada temas kurularak, son dakika baskılarının önüne geçilmelidir.

**Gönüllü raporlamaya başlanmalıdır.** Henüz zorunlu olmasa da, ESRS formatına yakın bir yapıda sürdürülebilirlik raporlamasına başlanması, şirketleri geleceğe hazırlayacaktır.

Bu politika önerileri, Türkiye'nin hem ekonomik rekabet gücünü korumasına hem de AB ile bütünleşmiş değer zincirlerinde sürdürülebilirlik kriterlerine uyum sağlamasına katkı sunacaktır. Özellikle KOBİ'lerin bu süreçte entegrasyonu, genel uyum kapasitesinin belirleyici unsurlarından biri olacaktır.

## 6. Sonuç

Avrupa Birliği'nin CSRD ve ESRS düzenlemeleri, yalnızca AB üyesi ülkelerdeki şirketlerle sınırlı kalmamakta; ekonomik ve ticari entegrasyon düzeyi yüksek olan üçüncü ülkelerdeki şirketler açısından da çok katmanlı etkiler yaratmaktadır. Türkiye, Avrupa Birliği ile olan derinleşmiş ticaret ilişkileri, değer zincirine entegre üretim yapısı ve ihracat yoğun sektörleriyle bu düzenlemelerden en fazla etkilenme potansiyeline sahip ülkelerden biridir.

Bu çalışmada, CSRD'nin yürürlüğe giriş takvimi temel alınarak, Türkiye'de faaliyet gösteren şirketlerin söz konusu düzenlemelerden etkilenme düzeyleri dört ana kategori çerçevesinde sistematik biçimde incelenmiştir. İlk olarak, NFRD kapsamındaki büyük AB şirketlerinin ESRS doğrultusunda sürdürülebilirlik raporlamasına başlamasıyla, bu şirketlerin tedarik zincirinde yer alan Türk işletmelerin, dolaylı veri sağlama sorumluluğu altına girdiği ortaya konmuştur. İkinci olarak, CSRD kapsamına sonradan dahil edilen

büyük ölçekli diğer AB şirketleri üzerinden benzer bir etki mekanizmasının oluştuğu ve Türkiye'deki ticari ortakların, raporlamaya yönelik baskıyla karşılaşacakları değerlendirilmiştir. Üçüncü olarak, AB'de halka açık statüde faaliyet gösteren KOBİ'lerin raporlama yükümlülüğü kapsamında, AB'de kurulu Türk KOBİ'lerinin bu sürece dâhil olmalarının öngörüldüğü belirlenmiştir. Dördüncü olarak, AB sınırları içindeki yıllık net cirosu 150 milyon avroyu aşan Türkiye merkezli şirketlerin, doğrudan raporlama yükümlülüğü altına girecekleri ifade edilmiştir.

Elde edilen bulgular, Türkiye'deki şirketlerin büyük bir kısmının doğrudan kapsamda yer almasalar da, fiili olarak sürdürülebilirlik verisi üretme ve paylaşma yükümlülüğü ile karşı karşıya olduklarını göstermektedir. Bu durum, özellikle KOBİ'ler açısından ciddi hazırlık gerektiren, sistematik ve kurumsal bir dönüşüm sürecine işaret etmektedir. ESRS'nin detaylı, ölçülebilir ve denetlenebilir raporlama yapısı, yalnızca operasyonel süreçlerin değil, aynı zamanda yönetim sistemlerinin ve veri yönetimi altyapılarının da yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Öte yandan, söz konusu düzenlemeler, yalnızca bir yükümlülük alanı değil; aynı zamanda stratejik fırsatlar da sunmaktadır. Uyum sürecini zamanında ve etkin biçimde yöneten şirketlerin, uluslararası pazarlarda rekabet avantajı elde etmeleri, yatırımcı güveni kazanmaları ve finansmana erişim olanaklarını artırmaları mümkündür. Bu bağlamda, Türkiye'deki şirketlerin CSRD sürecine yalnızca mevzuata uyum perspektifinden değil, uzun vadeli kurumsal dayanıklılık ve sürdürülebilir büyüme stratejisi açısından yaklaşımları gerekmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin CSRD ve ESRS'ye uyumu, geçici bir raporlama yükümlülüğü olarak değil; sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle bütünleşik, yapısal ve çok paydaşlı bir dönüşüm süreci olarak değerlendirilmelidir. Bu sürecin etkin biçimde yönetilebilmesi, yalnızca şirketlerin bireysel çabalarına değil; aynı

zamanda kamu otoriteleri, dzenleyici kurumlar, meslek örgütleri ve sektörel temsil yapılarının eşgüdümüne de bağlıdır. Türkiye'deki şirketlerin bu dzenlemelere uyum sağlamaları, sürdürülebilirlik performanslarını güçlendirmelerinin yanı sıra, uluslararası rekabetçiliklerini artıracak ve yeni pazarlara erişimlerini kolaylaştıracak stratejik bir adım olarak öne çıkmaktadır.

### Kaynakça

- EU, European Commission. (2014). *Finansal Olmayan Raporlama Direktifi, Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/95/oj>
- EU, European Commission. (2022). *Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 as regards corporate sustainability reporting (CSRD)*. <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj>
- EU, European Commission. (2023). *Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlaması Standartları, Commission Delegated Regulation (EU) on European Sustainability Reporting Standards (ESRS)*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L\\_202302772](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202302772)
- TİM, Türkiye İhracatçılar Meclisi. (2023). *Sürdürülebilirlik eylem planı*. Türkiye İhracatçılar Meclisi.
- EFRAG, European Financial Reporting Advisory Group. (2024). *State of play as of Q2 2024: Implementation of European Sustainability Reporting Standards (ESRS): Initial observed practices from selected companies*. <https://www.efrag.org>
- EFRAG, European Financial Reporting Advisory Group. (2025). *State of play 2025: Early adoption insights into ESRS*. <https://www.efrag.org>
- Putzke, S. (2025). *Avrupa Birliği Zorunlu Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlamasında Bir Dönüm Noktası: NFRD ve Sonrasındaki Güncel Düzenlemeler*, Mali Çözüm Dergisi, ISMMMO, Sayı: 191, Eylül-Ekim.